

Artur KIERZKOWSKI¹

WYBRANE ASPEKTY LOTNICZEGO TRANSPORTU ZWIERZĄT W ŚWIETLE PRZEPISÓW IATA LIVE ANIMALS REGULATIONS

Streszczenie. Artykuł dotyczy najważniejszych aspektów lotniczego transportu zwierząt. Zagadnienie transportu zwierząt jest niezwykle istotne, gdyż z jednej strony należy zorganizować transport w taki sposób, by zmęczenie organizmu zwierzęcia było jak najmniejsze, z drugiej zaś należy zabezpieczyć zwierzę oraz w sposób odpowiedni odseparować je od otoczenia.

Pierwsze przepisy dotyczące przewozów zwierząt drogą lotniczą zostały wprowadzone w 1973 roku. W początkowej fazie regulacje były bardzo ubogie, wiedza dotycząca transportu zwierząt była zaś znikoma. Wraz z rozwojem lotniczego transportu zwierząt zmianie ulegały uregulowania prawne w tym zakresie. Dopiero w 1994 roku Przepisy IATA w postaci instrukcji Live Animals Regulation (LAR) w sposób jednoznaczny wprowadziły procedurę rezerwacji i obsługi przesyłek z żywymi zwierzętami.

W artykule zostały opisane zarówno najważniejsze przepisy regulujące lotniczy transport żywych zwierząt, jak również procedury rezerwacji przesyłki, obsługi, dokumentacji i załadunku. Omówiono wytyczne dotyczące pojemników do przewozu zwierząt. Przedstawione zostały również przykłady regulacji państw oraz samych linii lotniczych w zakresie przewozu żywych zwierząt.

LIVE ANIMALS REGULATIONS – CHOSEN ASPECTS OF AIR TRANSPORT OF ANIMALS

Summary. The article presents important aspects of the air animal shipments. Carriage of live animals by air is the one of most important issue. From one side, the transport should be organized in the way ensuring possible, the least tiring the organism of the animal. On the other side, it should protect the animal by adequately separation from the external environment.

The first recipes concerning carriages of animals were entered in 1973. In the initial phase regulations were very limited. The knowledge concerning the animal transport was scarce.

Along with an increasing number of transported animals the importance of the problem was noticed. Therefore appropriate regulations were started to develop.

Only in 1994, IATA regulations in the form of instructions Live Animals Regulation (LAR) have clearly put in place a procedure for booking and handling consignments of living animals.

The article presents key rules concerning the air transport of live animals, as well as the booking of the consignment procedure, service procedure, documentation, and loading procedure. Also discuss the guidelines for animal transport containers. It includes examples of restrictions specific for the particular countries and also for different airlines.

¹ Politechnika Wroclawska, Wydział Mechaniczny, Zakład Logistyki i Systemów Transportowych, ul. Wybrzeże Wyspiańskiego 27, 50-370 Wrocław, email: artur.kierzkowski@pwr.wroc.pl.

1. WPROWADZENIE

Znajomość przepisów LAR powinna być podstawą dotyczącą ograniczeń w transporcie lotniczym dla wszystkich osób, mających kontakt z obsługą żywych zwierząt. Dotyczy to zarówno pracowników spedycji, linii lotniczej, jak również pracowników agenta handlingowego. Organizacja transportu zwierzęcia drogą lotniczą jest procesem silnie ograniczonym przez regulacje prawne. Kluczową kwestią jest znalezienie takiej trasy przewozu, aby czas transportu do portu docelowego był jak najkrótszy. Warto jednak pamiętać, że każdy port lotniczy ma swoje procedury obsługi przesyłek, tym samym należy uwzględnić odpowiednią rezerwę czasową w poszczególnych portach tranzytowych. Trzeba również uwzględnić fakt, że czasami wymagane jest przebadanie zwierzęcia przez oficjalne służby weterynaryjne na lotnisku (co wynika z przepisów LAR). Czynnikiem, który w transporcie zwierząt ma jednak niewątpliwie największe znaczenie, jest wyszukiwanie trasy, w której prawdopodobieństwo powstania zakłócenia w ruchu będzie minimalne.

2. PRZEPISY

Nadrzędnymi przepisami, które obowiązują wszystkich przewoźników zrzeszonych w IATA, są przepisy LAR. W dużym stopniu regulacje te są odpowiedzialne za bezpieczną realizację transportu. Owe przepisy mają wymiar ogólny, mimo to każde z państw oraz linia lotnicza mogą wprowadzać swoje ograniczenia lub wymagania. Regulacje tego typu omawia rozdział 3 niniejszego artykułu.

Władze Unii Europejskiej przez wdrożenie Dyrektywy nr 91/628 w sposób bardziej jednoznaczny określiły standardy transportu zwierząt zarówno wewnątrz, jak i na zewnątrz terytorium UE. Ów zapis dotyczy wszystkich przewoźników lotniczych, niezależnie czy należą do IATA, czy też nie. Dyrektywa została dopracowana i uszczegółowiona w Dyrektywie nr 95/29/EC.

Przepisy LAR definiują nie tylko obowiązki przewoźnika, ale również nadawcy. Nadawca odpowiedzialny jest za:

- sprawdzenie możliwości przewozu dana trasą,
- dostarczenie 24-godzinnego kontaktu,
- dostarczenie informacji o gatunku, nazwie właściwej oraz liczbie transportowanych zwierząt,
- umieszczenie na pojemniku informacji dotyczącej wszystkich specjalistycznych wymagań opieki nad zwierzęciem, daty i godziny ostatniego karmienia i pojenia oraz zastosowania środków uspokajających bądź środków farmakologicznych regularnie przyjmowanych przez zwierzę.

Do obowiązków przewoźnika należą:

- akceptacja żywych zwierząt do transportu,
- rezerwacja zgodna z ograniczeniami samolotu,
- zapewnienie odpowiedniej przestrzeni w luku bagażowym,
- zapewnienie odpowiedniej temperatury i odpowiedniej wentylacji w luku bagażowym,
- zapewnienie odpowiednich warunków w portach tranzytowych,
- zachowanie odpowiedniej separacji od innych przesyłek,
- zapewnienie odpowiedniego miejsca w przypadku konieczności magazynowania.

Przepisy LAR określają również stan zwierząt, które nie mogą być dopuszczone do transportu (np. z niezagojonym pępkiem) oraz precyzują typy zwierząt, które muszą być poddane badaniu przez oficjalne służby weterynaryjne na lotnisku. Ponadto regulacje LAR wskazują wybrane porty lotnicze (oraz gatunki zwierząt) w UE, do których możliwy jest transfer z krajów leżących poza terytorium UE.

3. OGRANICZENIA LINII LOTNICZEJ ORAZ PAŃSTW DOTYCZĄCYCH PRZEWOZU ŻYWYCH ZWIERZĄT

Rozdziały 2 oraz 3 LAR wprowadzają ograniczenia linii lotniczych oraz państw w zakresie przewozu żywych zwierząt. Ograniczenia te mogą być modyfikowane przez państwo lub linię lotniczą w sposób dowolny. Wymagane jest tylko złożenie odpowiednich adnotacji przed wprowadzeniem nowej edycji przepisów (cykl roczny). Ograniczenia linii lotniczej oznaczane są dwuliterowym kodem linii lotniczej oraz dwucyfrowym numerem porządkowym (np.: LH-01 oznacza: Lufthansa – pierwsze ograniczenie; AA-03 oznacza: American Airlines – trzecie ograniczenie itp.). Ograniczenia wprowadzane przez dane państwo wyglądają podobnie, z tą różnicą, że państwa mają trzyliterowe oznaczenie (związane z nazwą państwa) wraz z numerem porządkowym (np.: HKG-01 oznacza: Hong Kong – pierwsze ograniczenie itp.). Poniżej zostały przedstawione przykłady ograniczeń:

- KWG-06 (Kuwejt). Ograniczenie dotyczy transportu ptaków. Metalowe skrzynki z siatkowanym oknem lub nylonową pokrywą nie będą akceptowane. W jednym pojemniku nie może być więcej niż 25 ptaków. Opakowanie powinno mieć pojemnik z wodą i jedzeniem, którego nie da się usunąć w trakcie transportu. Na opakowaniu musi się znajdować informacja z nazwą odbiorcy, liczbą wszystkich opakowań, rodzajem ptaka oraz dokładną liczbą ptaków w poszczególnych opakowaniach.
- HKG-03 (Hongkong). Ograniczenie związane z zakazem przewozu zwierząt na pokładzie samolotu w przestrzeni pasażerskiej. Ograniczenie to nie dotyczy psów przewodników, które mogą być transportowane na pokładzie pasażerskim.
- AA-07 (American Airlines). Ograniczenie mówiące o braku możliwości transportu żywych zwierząt do i z Delhi (DEL Indie).
- AC-02 (Air Canada). Ograniczenie mówiące o braku możliwości transportu żywych zwierząt na pokładach samolotów Embraer 175, Embraer 190, Bombardier CL-65 od 1 listopada do 31 marca. Ograniczenie to wynika z braku ogrzewania luku bagażowego.

Tego typu regulacje należy bezwzględnie wziąć pod uwagę w przypadku ustalania trasy przelotu. W razie niespełnienia ograniczeń przesyłka zostaje wstrzymana w porcie lotniczym, w którym stwierdzono niezgodności z przepisami. Zwierzę zostaje przepakowane na koszt nadawcy (jeżeli jest taka możliwość) lub zostaje zwrócone do nadawcy, który ponosi wszystkie dodatkowe koszty.

4. KLASYFIKACJA ZWIERZĄT W TRANSPORCIE LOTNICZYM

Przepisy LAR w sposób jednoznaczny klasyfikują zwierzęta do gatunku i dzielą je na:

- gady (oznaczane jako R – ang. *Reptiles*),
- ptaki (oznaczane jako B – ang. *Birds*),
- ssaki (oznaczane jako M – ang. *Mammals*),
- bezkręgowce (oznaczane jako I – ang. *Invertebrates*),
- ryby (oznaczane jako F – ang. *Fishes*),
- skorupiaki (oznaczane jako C – ang. *Crustaceans*),
- płazy (oznaczane jako A – ang. *Amphibians*).

Przepisy LAR przyporządkowują dany rodzaj zwierzęcia do konkretnego typu kontenera, w którym powinno być ono transportowane (tabl. 1), wskazują również odpowiednie dokumenty CITES, wymagane przy przewożeniu danego zwierzęcia.

Tablica 1

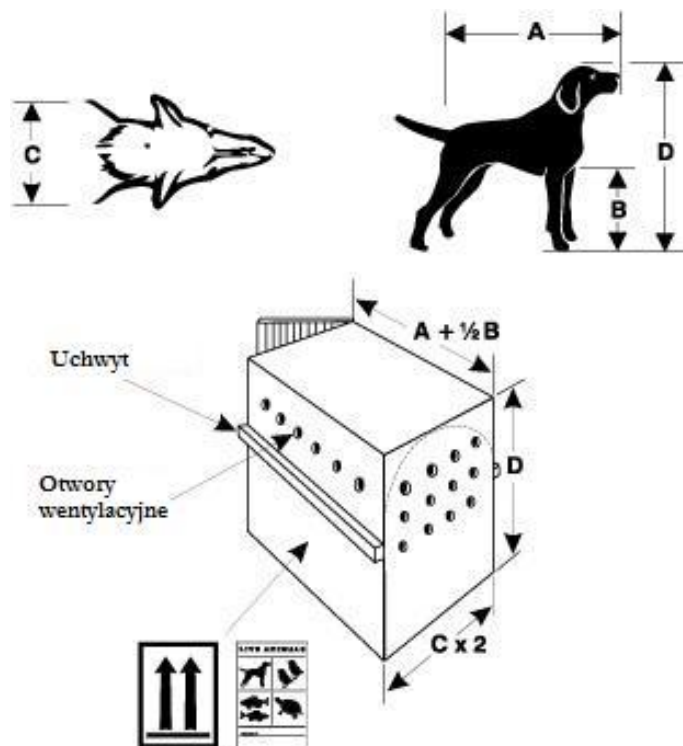
Wybrane rodzaje zwierząt wraz z wymaganiami w transporcie lotniczym

Nazwa łacińska zwierzęcia	Klasyfikacja zwierzęcia	Rodzaj kontenera	Nazwa zwyczajowa	Wymagany załącznik CITES
Scythrops spp.	B	11F	Cuckoo (kukułka)	
Scorpionidae spp.	R	62	Scorpion (skorpion)	II/III
Sistrurus spp.	R	44	Snake (wąż)	
Scotopelia spp.	B	20	Owl (sowa)	II

Źródło: Live animals regulations 37th Editio 1OCT2010 – 30SEP2011.

5. OPAKOWANIA PRZEZNACZONE DO TRANSPORTU LOTNICZEGO

Opakowanie (kontener), przeznaczone do transportu lotniczego, powinno być dostosowane do wielkości zwierzęcia. Na rysunku 1 przedstawiono sposób doboru wielkości klatki do zwierzęcia (najpopularniejszy kontener do przewozu zwierząt domowych, tj. psa czy kota, oznaczono jako CR1 – ang. *Container Requirement 1*).

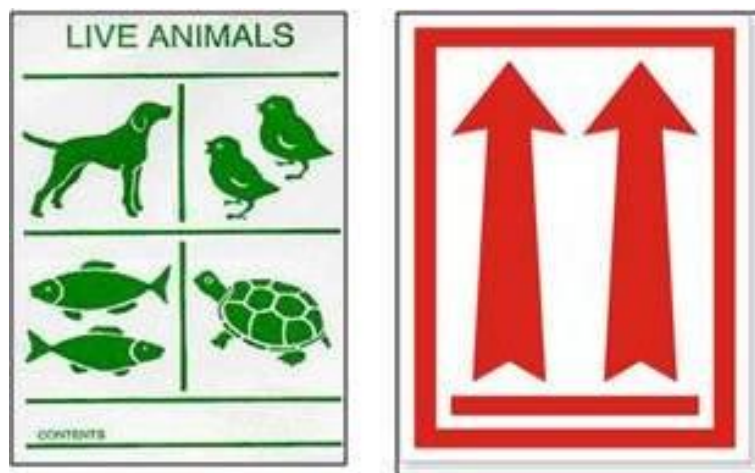
Rys. 1. Dobór wielkości kontenera w stosunku do wielkości zwierzęcia [1]

Fig. 1. Selection of the size of the container in relation to size of the animal [1]

Instrukcja konkretnego kontenera (opisana w rozdziale 8 LAR) definiuje wszystkie szczegóły, jakie powinien spełniać kontener, a w szczególności: materiał, z jakiego powinien być wykonany, wymagane warunki wentylacji, sposób mocowania drzwi oraz ich rodzaj, sposób mocowania urządzenia do pojenia, liczbę i lokalizację otworów wentylacyjnych, sposób oznakowania kontenera.

Na każdym kontenerze powinny znajdować się dwa rodzaje naklejek: ze strzałkami kierunkowymi (naklejka handlingowa) oraz naklejka informująca o przewozie żywych

zwierząt. Na rysunku 2 przedstawione są naklejki: oznaczająca przesyłkę z żywymi zwierzętami oraz kierunkowa.

Rys. 2. Naklejka informująca o przesyłce z żywymi zwierzętami oraz naklejka kierunkowa [1]
Fig. 2. „Live animals” and „this side up” labels [2]

6. DOKUMENTACJA

Podstawowym dokumentem w transporcie lotniczym jest list przewozowy AWB, który zawiera następujące informacje: dane nadawcy, dane odbiorcy, port wylotu, porty tranzytowe, port docelowy, informacje handlingowe (szczegółne informacje dotyczące przesyłki), liczbę opakowań, wagę przesyłki, numery poszczególnych lotów oraz numer listu. Tego typu dane umożliwiają identyfikację aktualnego miejsca znajdowania się przesyłki. Dają również możliwość sprawdzenia zgodności realizowanej trasy przelotu z tą, która była zaplanowana. W przypadku transportu zwierząt w polu „handling information” konieczne jest wpisane formuły: „Shipper’s certification for live animals attached”. Absolutnie niewystarczająca jest wzmianka dotycząca liczby opakowań. Konieczne jest umieszczenie dodatkowych informacji o liczbie oraz rodzaju przewożonych zwierząt. Rysunek 3 prezentuje fragment listu AWB dla przesyłki ze zwierzętami.

Airport of Destination		Proposed Flight Data		Amount of Insurance		INSURANCE. If owner offers insurance, and said insurance is required in accordance with the conditions thereof, insure amount to be insured in goods in this contract, amount of insurance	
WROCLAW							
Handling Information:							
SHIPPER'S CERTIFICATION FOR LIVE ANIMALS ATTACHED							SCI
No. of Pieces PCP	Gross Weight	Rate Class	Chargeable Weight	Rate Charge	Tarif	Nature and Quantity of Goods (incl. Dimensions of Packages)	
2	1256					6 LIVE BULLS	

Rys. 3. Przykład listu AWB dla przesyłki ze zwierzętami
Fig. 3. An example of Air Waybill letter for the shipment of live animals

Dokument ten dotyczy wszystkich przesyłek lotniczych. Dodatkowo w przypadku przewozu zwierząt wymagane jest posiadanie przez nadawcę aktualnego świadectwa zdrowia zwierzęcia. Jednak najważniejszym dokumentem, który musi mieć każde zwierzę podczas transportu, jest certyfikat nadawcy. Rysunek 4 prezentuje przykład certyfikatu nadawcy.

SHIPPER'S CERTIFICATION FOR LIVE ANIMALS
(To be completed in duplicate)

This is to certify that (check appropriate box)

In addition to having completed all advance arrangements, this consignment is properly described and packed, and is in proper condition for carriage by air according to the current edition of the IATA Live Animals Regulations and all applicable carrier and governmental regulations. The animal(s) of this consignment is (are)

Animals taken from the wild for shipment have been appropriately acclimatised.

This consignment includes species as described in the Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES). Applicable permits/certificates are attached to the air waybill.

This consignment includes species as described in other applicable national legislations.

In the case of reptiles and amphibians, the animals contained in this shipment are healthy and they have been examined prior to shipment and are free of any apparent injury and readily recognizable diseases.

The shipper accepts that carrier will not be liable for any loss, damage or expense arising from death due to natural causes, or death or injury of any animal caused by the conduct or acts of the live animal itself or of other animals, such as biting, kicking, goring or smothering, nor for that caused or contributed to by the conditions, nature or propensities of the animals. In no event will carrier be liable for death or injury to an animal attendant caused or

Number of Package(s)	Specific Container Requirement Number	Species (description and names – scientific and common) and Quantity of Animals
1	11D	3 Glossy black cockatoos (Calyptorhynchus lathami)
1	11C	10 Parrots (poicephalus robustus)

Name and address of shipper Jan Kowalski	Shippers failure to comply in all respects with the applicable IATA Live Animals Regulations and any other international and/or national government regulations, may be in breach of applicable law and subject to legal
Date (year/month/day) 2011/05/30	Signature of shipper Jan Kowalski
Air Waybill number 000-1234 5678	Airport of departure Wroclaw
	Airport of destination Hong Kong

Finnaair 327

Rys. 4. Przykład certyfikatu nadawcy dla przesyłki z żywymi zwierzętami [3]

Fig. 4. An example of Shipper's certificate for the shipment of live animals [3]

Certyfikat nadawcy składa się z dwóch części: pierwszej, w której zaznacza się, czy dany opis dotyczy danego zwierzęcia (np. czy zwierzę jest dzikie, czy podlega przepisom CITES), i drugiej, która jest tabelą, zawierającą informacje dotyczące liczby opakowań, rodzaju kontenera oraz liczby sztuk danego zwierzęcia.

Jeżeli zwierzęta podlegają przepisom CITES, powinien istnieć dokument wydający zgodę na transport tych zwierząt. Dokument CITES musi mieć: numer kontrolny, pełne nazwy importera i eksportera, nazwę i adres instytucji wystawiającej dokument i logo organizacji CITES. Ponadto liczba zwierząt oraz ich rodzaj muszą być zgodne z rzeczywistością.

Agenci obsługi handlingowej mają w swojej bazie listę sprawdzającą (IATA Live Animals Acceptance Check List), za pomocą której w kilkunastu krokach sprawdza się poprawność dokonania wyboru trasy, dokumentację transportową, kontener transportowy, oznaczenia, rodzaj naklejek itp.

7. ZAŁADUNEK I MAGAZYNOWANIE

W przypadku transportu oraz magazynowania przesyłek żywych zwierząt należy pamiętać, aby możliwie najpełniej izolować gatunki, których wzajemny kontakt w naturalny sposób może prowadzić do poważnego rozdrażnienia (np. pies i kot, kot i mysz). W sytuacjach nieodpowiedniej separacji takich przesyłek najczęściej dochodzi do samookaleczenia się zwierząt o kontener. Podczas transportu żywych zwierząt trzeba również zwrócić uwagę na materiały niebezpieczne i skutecznie je od zwierząt odseparować. W szczególności chodzi o materiały radioaktywne, gdzie różnica odległości dla klasy II lub III to 0,5 m, dla klasy I natomiast – 1 m. Podobnie problematyczny jest transport z substancjami, które wydzielają gazy. Wówczas w sytuacji niewystarczającej izolacji istnieje niebezpieczeństwo uduszenia się zwierzęcia. Należy również zwrócić uwagę na panujące warunki atmosferyczne (w szczególności na wysokie lub niskie temperatury).

8. PODSUMOWANIE

Celem artykułu było przedstawienie wybranych aspektów transportu zwierząt w świetle przepisów Live Animals Regulations. W przypadku tras, na których korzysta się z dwóch statków powietrznych, czas transportu to ok. 12 h. Liczba rejsów pomiędzy portami lotniczymi jest wystarczająco duża, tym samym zagadnienie transportu żywych zwierząt jest mało skomplikowane. Problem pojawia się w sytuacji konieczności korzystania z 4 portów tranzytowych (5 połączeń), kiedy trzeba uzyskać możliwie krótki czas transportu przy jednoczesnym spełnieniu wielu warunków, takich jak: brak ograniczeń państw na trasie przelotu, brak ograniczeń linii lotniczej (jednej lub wielu) czy możliwość realizowania transportu żywych zwierząt przez zaplanowane statki powietrzne. Aby zapewnić bezpieczeństwo transportu zwierzęcia, osoby odpowiedzialne za jego organizację powinny mieć świadomość istniejących przepisów.

Bibliografia

1. http://www.iata.org/whatwedo/cargo/live_animals/Pages/pets.aspx.
2. <http://web.ana-aviation.com/anaweb/web.nsf/content/>.
3. <http://www.finnaircargo.com/en/cargo/animal-transport.html>.

Artykuł został napisany na podstawie: przepisów „Live Animals Regulation Effective 1OCT2010-30SEP2011” oraz szkolenia LAR prowadzonego przez DGM Poland we Wrocławiu w dniach: 25-27.05.2011 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

DOLNY
ŚLĄSK

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Do powstania artykułu przyczynił się udział w Projekcie „Przedsiębiorczy doktorant – inwestycja w innowacyjny rozwój regionu”. Projekt był współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.